

Zaaknummer : 01038480
Ons Kenmerk : ODH447476
Datum : 09-09-2022

Besluit

artikel 7.17 van de Wet milieubeheer

Onderwerp

Op 18 juli 2022 hebben wij een mededeling ontvangen als bedoeld in artikel 7.16 van de Wet milieubeheer (hierna: Wm). De mededeling betreft het toetsen van een aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling voor het aanleggen, het in werking nemen en houden van een open bodemenergiesysteem voor de klimatisering van het Postkantoor, waarvoor op grond van onderdeel D 15.2 van de bijlage behorende bij het Besluit milieueffectrapportage een m.e.r.-beoordeling benodigd is. Het bodemenergiesysteem bestaat uit twee doubletten. De locatie is gelegen aan de Coolsingel 42 te Rotterdam. De mededeling betreft het wijzigen van de bronlocaties, waarbij de nieuwe bronlocaties meer dan 10 meter afwijken ten opzichte van de vergunde bronlocaties in de vergunning in het kader van de Waterwet van 24 maart 2017 met kenmerk ODH-2017-00023968. Omdat dit een fysieke wijziging betreft, is opnieuw een m.e.r.-beoordeling benodigd.

Besluit

Wij besluiten dat voor de activiteit waarvoor de mededeling is gedaan geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen dit besluit wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 18 juli 2022 hebben wij een mededeling ontvangen als bedoeld in artikel 7.16 van de Wet milieubeheer (hierna: Wm). De mededeling betreft het toetsen van een aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling voor het aanleggen, het in werking nemen en houden van een open bodemenergiesysteem voor de klimatisering van het Postkantoor, waarvoor op grond van onderdeel D 15.2 van de bijlage behorende bij het Besluit milieueffectrapportage een m.e.r.-beoordeling benodigd is. Het bodemenergiesysteem bestaat uit twee doubletten. De locatie is gelegen aan de Coolsingel 42 te Rotterdam. De mededeling betreft het wijzigen van de bronlocaties, waarbij de nieuwe bronlocaties meer dan 10 meter afwijken ten opzichte van de vergunning in het kader van de Waterwet van 24 maart 2017 met kenmerk ODH-2017-00023968. Omdat dit een fysieke wijziging betreft, is opnieuw een m.e.r.-beoordeling benodigd.

Bij de mededeling heeft u de volgende documenten gevoegd:

- Effectenstudie Waterwet integraal met aanmeldingnotitie m.e.r.-beoordeling -Wijzigen vergunning Waterwet bodemenergie Post Rotterdam, Buro Bron, 9 juni 2022, kenmerk: 16BB041;
- Memo samenloop vergunningaanvraag Waterwet en m.e.r.-beoordeling, Buro Bron, 18 juli 2022, kenmerk: 16BB041.

Procedure

Artikel 7.17, eerste lid, van de Wm is toegepast op deze beschikking.

Volledigheid van de mededeling en aanvullingen

Omdat de mededeling niet alle benodigde informatie bevatte, hebben wij u per brief van 25 juli 2022 met kenmerk ODH410613 in de gelegenheid gesteld de mededeling aan te vullen.

Naar aanleiding van het vorenstaande hebben wij op 29 augustus 2022 de volgende aanvulling op de mededeling ontvangen:

- Effectenstudie Waterwet integraal met aanmeldingnotitie m.e.r.-beoordeling -Wijzigen vergunning Waterwet bodemenergie Post Rotterdam, Buro Bron, 9 juni 2022 (revisie 3-8-2022), kenmerk: 16BB041;

De mededeling is op basis van de mededeling van 18 juli 2022 en de aanvullingen van 29 augustus 2022 volledig bevonden.

Adviezen

Bij deze procedure hebben wij betrokken:

- DCMR Milieudienst Rijnmond.

Op 1 augustus 2022 hebben wij per e-mailbericht een advies met kenmerk 1534351_3280365 ontvangen van de DCMR Milieudienst Rijnmond (hierna: DCMR). In het advies geeft de DCMR het volgende aan:

1. Het voornemen lijkt alleen een 'papierene wijziging' te zijn van de bronlocaties ten opzichte van de vigerende vergunning, maar er wordt niet toegelicht wat de reden van de wijziging is en de oorspronkelijke locaties niet meer geschikt worden bevonden.
2. De notitie geeft geen duidelijk inzicht in de totale capaciteit van het systeem, klopt het dat die bestaat uit de maximale capaciteit per jaar voor de zomer en winter samen zoals vermeld in tabel 4 m.b.t. de vigerende vergunning, dus in dit geval 1 miljoen m³ per jaar?
3. In paragraaf 4.3 wordt gesteld dat de maximale toegestane waterverplaatsing voor een enkel doublet (= 1 warme bron en 1 koude bron) volgens het Bodemenergieplan 187.000 m³ is. Maar dan zijn 2 doubletten

- toch nog steeds onvoldoende voor de maximaal 500.000 m³ per seizoen die volgens tabel 4 zijn vergund ten behoeve van het voornemen?
4. Aangezien de stukken ten behoeve van de besluitvorming ook voor niet ingewijde lezers begrijpelijk moeten zijn zou een meer algemene toelichting op de werking van het systeem in relatie tot de gehanteerde cijfers welkom zijn.
 5. In paragraaf 2.6 wordt gesteld dat aanwezige bomen niet negatief beïnvloed mogen worden en dat daar 'zo veel mogelijk rekening mee is gehouden' bij de positionering van de bronnen, maar onduidelijk is of daarmee een negatieve invloed kan worden uitgesloten en waar dat door wordt bepaald (minimale afstand?). Op de plattegrond in figuur 2 lijkt de afstand tussen bronlocaties en aanwezige bomen zeer klein.
 6. Hoe verhouden de effectberekeningen voor een periode van 20 jaar zich tot de stelling in paragraaf 1.4 dat de duur van de activiteit permanent is. Dat laatste lijkt onwaarschijnlijk, dus adviseren wij bij de besluitvorming in te gaan op de daadwerkelijke technische levensduur van het systeem en de wijze waarop het bij beëindiging uit gebruik zal worden genomen inclusief de effecten daarvan.

Onze reactie op het advies van DCMR

1. Naar aanleiding van de opmerking van de DCMR hebben wij de aanvrager gevraagd de wijziging van de bronlocaties verder toe te lichten. De reden voor het wijzigen van de bronlocaties is dat de gemeente Rotterdam geen bron aan de zuidzijde van De Meent toestaat. Het is uitvoeringstechnisch niet mogelijk deze belangrijke verkeersader af te sluiten. De werkzaamheden voor de bronlocaties (onder de vigerende vergunning) zouden daarom niet vergund kunnen worden door de gemeente Rotterdam.
2. De totale waterverplaatsing per jaar is inderdaad 1.000.000 m³ per jaar. De maximale waterverplaatsingen per seizoen worden bij elkaar opgeteld.
3. In de vergunning van 19 december 2016 met kenmerk ODH-2016-00115166 wordt al ingegaan op het afwijken van het Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam met betrekking tot de maximale waterverplaatsing per seizoen. Destijds is er in overeenstemming met de gemeente Rotterdam afgeweken van het bodemenergieplan. De aanvraag van 18 juli 2022 tot het wijzigen van de vergunning wijkt qua waterverplaatsing en debiet niet af ten opzichte van de vigerende vergunning.
4. Een algemene toelichting van de werking van het bodemenergiesysteem is geen criterium, zoals bedoeld in Bijlage III van de Europese m.e.r.-richtlijn 2014/52/EU. Er is veel informatie over de algemene werking van bodemenergiesystemen beschikbaar in het publieke domein. Desondanks zullen wij uw opmerking over de algemene werking van het bodemenergiesysteem ter kennisgeving opnemen en de aanvrager aansporen dit toe te voegen aan toekomstige mededelingen m.e.r.-beoordeling.
5. De aanvrager geeft aan dat er geen bomen op de projectlocatie aanwezig zijn. Hierdoor is het niet nodig om bomen te verplaatsen zodat de bronnen aangelegd kunnen worden. De effecten van het te onttrekken en retourneren van grondwater in het tweede en derde watervoerende pakket heeft dermate kleine invloed op de freatische grondwaterstand dat dit niet vergelijkbaar is met de natuurlijke grondwaterstandsveranderingen. Derhalve heeft het beoogde systeem geen negatieve invloed op de nabijgelegen bomen.
6. Het beoogde systeem zal werken met een energetisch balans. De effecten van het open bodemenergiesysteem zullen na enkele jaren stabiliseren. Er kan dus met redelijke verwachting gesteld worden dat de hydrologische en hydrothermische effecten na 20 jaar vergelijkbaar zullen zijn met bijvoorbeeld 100 jaar. Derhalve verlenen wij een vergunning voor onbepaalde tijd. Bij eventuele verlening van de vergunning in het kader van de Waterwet, door middel van het stellen van voorschriften, zullen de effecten in de ondergrond gemonitord worden en zal op deze monitoring toezicht worden gehouden. Indien de effecten niet overeenkomen met de effecten die zijn berekend in de effectenstudie (Effectenstudie Waterwet integraal met aanmeldingnotitie m.e.r.-beoordeling -Wijzigen vergunning Waterwet bodemenergie Post Rotterdam, Buro Bron, 9 juni 2022 (revisie 3-8-2022), kenmerk: 16BB041), dan zal daarop gehandhaafd kunnen worden. In de vergunning zullen standaardvoorschriften opgenomen

worden over de beëindiging van bronnen. Na beëindiging kan verwacht worden dat, door de natuurlijke grondwaterstroming, de natuurlijke grondwatertemperatuur na enkele jaren herstelt.

M.e.r. beoordeling

M.e.r.- (beoordelings)plicht (onder drempelwaarden D-lijst)

De activiteit valt onder onderdeel D 15.2 van de bijlage van het Besluit m.e.r.. Dit betekent dat gelet op artikel 2, vijfde lid, onder b, van het Besluit m.e.r. wij als bevoegd gezag, op grond van de in bijlage III bij de EEG richtlijn 85/337/EEG (gewijzigd bij richtlijn 97/11/EG en richtlijn 2003/35/EG) genoemde criteria, toepassing moeten geven aan een m.e.r.-beoordeling als bedoeld in artikel 7.16 tot en met 7.19 van de Wm als niet kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben. Bij deze criteria dienen wij te kijken naar 1) de kenmerken van het project, 2) de plaats van het project, 3) de kenmerken van het potentiële effect.

Aan de hand van de aanmeldingsnotitie/mededeling hebben wij het volgende geconstateerd.

1. Kenmerken van het project

Bij de kenmerken van het project is in het bijzonder in overweging genomen de omvang van het project, de cumulatie met andere projecten, het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, de productie van afvalstoffen, verontreiniging en hinder, risico van ongevallen met name gelet op de gebruikte stoffen of technologieën.

Het bodemenergiesysteem bestaat uit twee warme bronnen en twee koude bronnen in het gecombineerde tweede en derde watervoerende pakket. De effectieve filterlengte zal per bron minimaal 55 m bedragen en zal geplaatst worden tussen 80 en 240 m-mv.

In de winterperiode wordt gemiddeld 333.000 m³ grondwater onttrokken aan de warme bron en, na afkoeling tot gemiddeld circa 8 °C, in de koude bron geïnfiltrerd. In de zomerperiode wordt gemiddeld 333.000 m³ grondwater opgepompt uit de koude bron en, na opwarming tot gemiddeld 16 °C, in de warme bron geïnfiltrerd. De maximale infiltratietemperatuur bedraagt 25 °C en de minimale infiltratietemperatuur bedraagt 5 °C. Het maximale debiet bedraagt zowel in de winter als in de zomer 192 m³/uur.

Energiebesparing en emissiereductie

De toepassing van energieopslag leidt naar verwachting tot een jaarlijkse besparing van 265.700 m³ aardgasequivalenten per jaar ten opzichte van een conventionele gasgestookte installatie, dit komt neer op een energiebesparing van 59 %. Deze energiebesparing leidt tot een jaarlijkse emissiereductie van 459 ton CO₂ (55 %) en 598 kg NO_x (86 %).

Productie van afvalstoffen

Bij de oprichting van het bodemenergiesysteem komt ontwikkelwater vrij. Het gaat om maximaal 14.000 m³ grondwater. Er is aangegeven dat voor het lozen van ontwikkelwater de voorkeursvolgorde aangehouden zal worden. De definitieve keuze voor het lozen van ontwikkelwater en boorspoelwater wordt gemaakt aan de hand van de technische mogelijkheden bij het project.

Spuihoeveelheid

Voor het onderhoud van de bronfilters worden deze een aantal keer per jaar gespuid. Bij deze actie wordt uit de bronfilters enige tijd grondwater onttrokken met het maximale debiet. Per jaar zal deze hoeveelheid maximaal 4.000 m³ zijn. Er is aangegeven dat het spuiwater waar mogelijk weer terug in de bodem gebracht gaat worden. De definitieve keuze voor het lozen van onderhoudswater wordt gemaakt aan de hand van de technische mogelijkheden bij het project.

2. Plaats van het project

Bij de mate van kwetsbaarheid van het milieu in de gebieden waarop de projecten van invloed kunnen zijn, is in het bijzonder in overweging genomen: het bestaande grondgebruik, de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied, het opnamevermogen van het natuurlijke milieu met in het bijzonder aandacht voor de volgende type gebieden:

- kustgebieden;
- reservaten en natuurparken;
- gebieden die in de wetgeving van de lidstaten zijn aangeduid of door die wetgeving worden beschermd;
- speciale beschermingszones door de lidstaten aangewezen krachtens richtlijn 79/409/EEG en richtlijn 92/43/EEG;
- gebieden met een hoge bevolkingsdichtheid;
- landschappen van historische, cultureel of archeologisch belang.

Het terrein waar het bodemenergiesysteem zal worden aangelegd en gebruikt, ligt niet in de nabijheid van Natura 2000-gebieden. De locatie is niet gelegen in of nabij een milieubeschermingsgebied voor grondwater. Op de projectlocatie is een hoge verwachting van archeologische waarden. Op de projectlocatie worden aardkundige waarden geduid. De locatie is gelegen een gebied met een hoge bevolkingsdichtheid/stedelijk gebied, er is bebouwing aanwezig nabij de projectlocatie. In de nabijheid van het beoogde systeem bevinden zich metro- en tramlijnen. Ten oosten van de projectlocatie bevindt zich ook een regionale waterkering. Er zijn in de nabijheid van het beoogde systeem ook mogelijk houten paalfunderingen aanwezig.

3. Kenmerken van het potentiële effect

Bij de potentiële aanzienlijke effecten van het project is in samenhang met de criteria van de punten 1 en 2 in het bijzonder in overweging genomen het bereik van het effect (geografische zone en grootte van de getroffen bevolking), het grensoverschrijdende karakter van het effect, de orde van grootte en de complexiteit van het effect, de waarschijnlijkheid van het effect, de duur, de frequentie en de omkeerbaarheid van het effect.

Om de mogelijke effecten van het beoogde open bodemenergiesysteem op omgevingsbelangen te bepalen, is de aanmeldingsnotitie (Effectenstudie Waterwet integraal met aanmeldingnotitie m.e.r.-beoordeling -Wijzigen vergunning Waterwet bodemenergie Post Rotterdam, Buro Bron, 9 juni 2022, kenmerk: 16BB041) opgesteld. Deze aanmeldingsnotitie is later aangepast (Effectenstudie Waterwet integraal met aanmeldingnotitie m.e.r.-beoordeling -Wijzigen vergunning Waterwet bodemenergie Post Rotterdam, Buro Bron, 9 juni 2022 (revisie 3-8-2022), kenmerk: 16BB041). Bij onze beoordeling is de aangepaste aanmeldingsnotitie aangehouden.

Het hydrologische invloedsgebied reikt tot maximaal 780 m van de bronnen. De maximale stijghoogteverandering bedraagt 3,8 m in het gecombineerde tweede en derde watervoerend pakket. De grondwaterstandveranderingen en stijghoogteverandering in het eerste watervoerend pakket zijn verwaarloosbaar klein ($< 0,05$ m). Door het beoogde systeem ontstaat een verticale stroming in de eerste scheidende laag van 0,003 m/dag, die elk seizoen omdraait. Gezien de ligging van het zoet-/brakgrensvlak wordt deze niet negatief beïnvloed. Ter hoogte van het brak-/zoutgrensvlak op circa 175 m-mv vindt wel verticale stroming plaats, maar de richting keert elk seizoen om. Er kan derhalve wel vermenging van brak en zout water optreden in het gebied rondom de bronnen, waardoor het grensvlak omhoog schuift. De scheidingslijn tussen brak en zout is niet scherp en de kwaliteit van het brakke-/zoute grondwater zal daardoor niet ontoelaatbaar afnemen. Omdat de freatische grondwaterstand naar verwachting niet zal worden beïnvloed, zullen belangen als natuur, archeologische- en aardkundige waarden, waterkeringen en bebouwing naar verwachting niet worden geschaad door het onttrekken en infiltreren van grondwater ten behoeve van het beoogde open bodemenergiesysteem.

Binnen het hydrologische invloedsgebied van het beoogde systeem liggen meerdere open bodemenergiesystemen (zie tabel 9 van de effectenstudie voor lijst van systemen). De grootste hydrologische effecten zijn op de warme bron van WTC II en de twee koude bronnen van Stadskantoor. De hydrologische effecten op deze omliggende systemen zijn dermate beperkt dat er geen ontoelaatbaar negatieve hydrologische invloed is op de bedrijfsvoering van deze omliggende systemen. De zettingen door de onttrekkingen van het beoogde systeem zijn dermate klein dat er geen ontoelaatbaar negatieve effecten op bebouwing en infrastructuur worden verwacht.

Het hydrothermische invloedsgebied van het beoogde systeem reikt tot maximaal 115 m van de koude bronnen en 80 m van de warme bronnen. Binnen het hydrothermische invloedsgebied van het beoogde systeem liggen de twee koude bronnen van Stadskantoor en de warme bron van WTC II. Er is zowel sprake van negatieve als positieve invloed op de onttrekkingstemperatuur van deze bronnen. De effecten op de productiviteit van deze nabijgelegen systemen is klein en reeds ingecalculeerd, gezien er bij het ontwerp van de bodemenergiesystemen van WTC II en Stadskantoor rekening is gehouden met de onttrekking en retournering van het Postkantoor.

Conclusie

Uit de op 18 juli 2022 en 29 augustus 2022 ingediende stukken blijkt dat niet verwacht mag worden dat de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van het potentiële effect zullen leiden tot significant nadelige effecten voor omgevingsbelangen. Gelet hierop overwegen wij dat naar aanleiding van de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van het potentiële effect kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zal hebben.

Nu uitgesloten kan worden dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben, is er geen aanleiding om een milieueffectrapport op te stellen.